

Sevici, da će početi javno osuđivati i ubijati, ne učini li se u zemlji mir u njihovom smislu. Kad osećaju, da će biti misle u vrem da je dobro fakale li svoj jad nad svojim protivnicima. — U Moskvi već se stvara nova vlada, vlada socijalnih revolucionaraca i kadeta, navodno pod vodstvom kadeta. — Boljševici međutim šaju u svet duge izveštaje o svojim „pobedama“, da kakō tako zaslepe svet, ma da sami ne veruju, da će se još dugo na vladi održati.

Curih, 19. „Corriere della Sera“ javlja, da je Masaryk u ime Čehoslovaka pozvao vlade antante na pomoć, te im poručio, da je položaj Čehoslovaka osobito u zapadnoj Sibiriji i oko Bajkalskog jezera beznađan. Pobede boljševika nije više moguće uzdržati. Antantine čete, koje su dosad bile iskrcane nisu dostatne.

Kijev, 18. Iz Samare javljaju, da se je tamo sastavio odbor članova konstituante, koja se smatra svefuskom vladom. Većina je sastavljena iz socijalnih revolucionaraca. Vojnička vlast je u ruci Čehoslovaka, kojima je u vojničkom pogledu podređen i odbor. Čehoslovacima je dodeljen takodjer zastupnik antante.

Stockholm, 19. Odnosaji su u Petrogradu krajno napeti. U četvrtak, izakako je grad bio opet tri dana bez kriha, došlo je do veoma ozbiljnih nemira. Svetina je vikala: Dole s tuđincima! Dole s Nemcima! Izmedju samostana Aleksandra Nevskog i zavoda Smolny došlo je do prave bitke. Bilo je 100 žrtava smrti. Do petka bio je grad čvrsto u rukama boljševika. U Kronstadt je odvedeno 900 uapšenika. („Grazer Tagblatt“.)

Frankfurt, 20. Kako javlja dopisnik „Frankfurter Zeitung“ iz Moskve, stvoren je već kompromis o budućoj vladi. Prema tome imaju socijalni revolucionarci, ma da su po broju jači, prepustiti vodstvo buduće vlade građanskim kadetima. Više je stotina moskovskih trgovaca bilo od boljševika uapšeno, dok se daljnje apšenje ugovarala očekuje. Kako je dopisniku izjavio neki vodeći član veća pučkih komesara, bit će neizbeživa perioda terora s javnim ubijanjem, ne bude li osiguran mir.

Kijev, 19. (D. u.) Ruska bežična brzojavka tvrdi, da su dne 11. t. m. buntovnički seljaci navali na Cernigov i zaplenili 2, topa, strojne puške, novac iz gradske blagajne i iz železničke blagajne. Nemačka posada od 1600 momaka, da je posmićana. Ova je vest posve izmišljena.

Stockholm, 20. (D. u.) Ovdešnji boljševički organ „Fölkes Dagblad Politiken“ doznaje preko međunarodne socijalističke komisije u Moskvi, da su sovjetove čete potukle kod Arhangelska engleski invazijski zbor te izvojtile veliku pobedu. Protivnik je bio pobedjen i na Donu. Čete pobedonosno napreduju.

Domae vestil.

Lećimo rane, koje se lećiti dadu. Ovaj rat doneo nam je mnogo zla. Proždri je na hiljade i hiljade naših najboljih muževa u naponu njihove snage. A dok su se oni na bojistima žrtvovali, umirali i bili u nepoznatoj zemlji i bezimenom grobu sahranjeni, dotle su oni, koji ostaju doma trpeli, a negde takodjer i umirali. Drugi su opet u isto vreme stekali bogatstvo, besavesno i lakoumno živeli i grešili proti svim božjim i ljudskim zakonima. — Tako od nekog čitatelja „Hrvatskog Lista“ iz puļjske okolice primamo nekoliko redaka, u kojima se tuži na župane, koji se za narod malo brinu, te su većim delom sami sebični ljudi, koji ne poznaju prave i iskrene ljubavi za svoje bližnje. Iz svojega županstva da gledaju samo sebično da izvuku čim veću osobnu korist, a pri tom zaboravljaju da paze, što je puku na korist, a što mu škodi, te gde puku, što treba, i gde bi mu se moglo pomoći. Dopisnik nam veli, da će doći dan, kad će se s tim nevrednim županima obračunati, i misli pri tom sigurno, kako će se odmah kad svane zlatno jutro mira, razviti po selima ljute seoske borbe izmedju županove stranke i opozicije, kad će trebati svaki župan da polaže račun o tome, što je zla i dobra učinio, koliko si je imetka stekao, dok su drugi u

isto vreme bili utropanjeni itd. Mi poznavajući te seoske borbe, znamo, kako znadu usled elementarne provale neobuzdanog temperamenta našeg naroda da budu jake, i koliko zla za pojedince i celo selo obično iz toga izidje, preporučamo našim županima, da s ljudima svoje krvi ne postupaju kao sa životinjom, koju treba oderati, jer će im se to na njihovoj vlastitoj koži docnije osvetiti, a vas će narod imati iz toga samo zlo i nevolju. Zato, krajno je vreme, da priznadu svi što su sagrešili svoj greh, te da lećim načinom poprave, što su raznim iskvarili.

Zračne navale i zakloništa u okolici. Pišu nam iz okolicē, da bi ne samo u gradu, nego i u okolici valjako izgraditi zakloništa za slučaj zračnih navala, jer i po selima oko Pule isto tako padaju bombe, kao i u gradu. Vinkuran, Vintiani, Banjole, Valdebek i druga su sela posvema nezaštićena. Oblasti neka razvide, ima li taj zahtev smisla, pa neka onda izvrše svoje dužnosti.

Dnevne vesti.

Češki novac u Rusiji? „Vossische Zeitung“ donasa sledeću vest: Češka je poplavljena raznovrsnim novcem češko-slovačkih četa, što se u Rusiji nalaze. Kovani novac ima na jednoj strani relikvnu sliku praškog Hradčina češkim napisom naokolo, a na drugoj strani pak francuski napis.

Bosanski vojnici za stradajuću decu. Vojnici bosansko-hercegovačke pukovnije broj 3 poslale „Jutarnjem Listu“ svotu od 2000 kruna (dve hiljade kruna) za stradajuću decu. List im zahvaljuje: „... Naše braća na fronti ne donose samo teški krvavi danak, već evo iz vlastite pobude, čine što mogu, čine više no premnogi „patriote“ u domovini za spas našeg naroda. Hvala im po sto puta! Dok imade ovakovih junaka, čija se narodna svest i na narodnom delu ovako odražava, dotle, ne smemo izgubiti veru u našu budućnost, već moramo uskliknuti ponosni:

„I ako su izgинуli žrtvili,
Ostali će plići ždralovići;
Hranit ćemo pliće ždraloviće,
Naše pleme izgинуti ne će,
Ni ognište opusteti ne će!“

Vojničke i mornaričke vesti.

U službu dolazi: Garnizonsko nadzorstvo: Satnik Herli; lučko lećničko nadzorstvo na brodu Nj. V. „Alphi“; lećničko nadzorstvo u vojarni ratne mornarice: linjski lećnik dr. Färber.

Odlikovanja. Po drugi puta bronzena kolajna za hrabrost beše podeljena marsantu Krunoslavu Stepanu Bavecviću u priznanje odvažnog držanja pred neprijateljem. Bronzana kolajna za hrabrost beše podeljena nadalje iz istog razloga mornaru Franji Šamu i Viktoru Janežiću.

Mali oglasnik

Kupio bih glasovir Rabijeno pokućstvo iz druge ruke, ali dobro uzdržan. — Ponude sa opisom glasovira te oznakom cene poslati do 10. rujna 1918. na adresu: Josip Brnobić, učitelj, Čepić, z. p. Kršan.

„Kreditno i eskomptno društvo“

Pula trg čustova 45
prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba u svakoj visini. Uredovni satovi samo od 4 do 5 po podne.

Knjige. Berta pl. Sutner: „Dolje s oružjem“. Krijež Pan: „Pjesme“. — „Prvi Maj“, drama. — M. Vukojević: „Sabrane pripovijesti“. — Upton Sinclair: „Industrijski Velikan“. — L. Tolstoj: „Hadži Murat“. — Krapotkin: „Omladini“. — „Močvara“, roman iz čikaških klaponica. — Otto Braner: „Skupoća“, mogu se dobiti u Podružnici Jos. Krmčić, Pula, ulica Franje Ferdinanda br. 3. — Naručbe se opremaju brzo i točno uz pouzeće.

* Ljubljanska većanja i Nemci. Gradačka „Tagespost“ plače nad grobom svojih iluzija, da će se Slaveni medju sobom klati, a dotle će ih njihov protektor poklati, evo ovako: „Praško slavensko većanje, koje se uprizzorilo pred mesec dana, nastavlja se ljubljanskim većanjem svih austrijskih Slavena. Za vreme praškog većanja, bilo je 14. srpnja, na dan francuskog narodnog blagdana, kad su češke čete prvi put unišle u Pariz kao saveznici antante i bile svečano dočekane, upravo je češki „Narodni odbor“ proglaš na češki narod, u kom se izjavilo, da se ima ustrajati pri dosadašnjem smeru češke politike sve do postignuća istaknutog cilja. Pariški listovi doneli su tu vest, koja je smela biti saopćena i u Austriji sa naklonošću. Engleska je medjutim posla još korak napred, te priznala češko-slovački narod kao ratujuću narodnost, naravno ne iz osobite ljubavi prema češkim izdajnicima, niti iz simpatija za malene narodnosti već samo zato, što vidi u Česima dobrodošlo sredstvo za oslabljenje austro-ugarake monarhije, koju hoće učiniti nesposobnom za rat. U Ljubljani se sada nastavlja praški primer. Slavenski vodje, koji u kranjskoj prestolnici imaju vatrene govore i plivaju s nasladom u sanjama budućnosti, dobit će u Parizu i Londonu dobre oznake i hvala neprijateljske štampe bit će tim jasnija, čim vernije se budu u Ljubljani držali Wilsonovih misli. A biskup Jéglic, dalje se već danas proglašiti primasom Jugoslavena, kao da bi se već imalo održati svečano ustrojenje jugoslavenske države! Poljaci, Česi i Jugoslaveni u lepoj su se slozi sakupili s opasnošću, koje mogu izaći iz toga za austrijski parlamentarizam, ne smeju se ceniti malenima“. — Na koncu veli list, da bez volje Nemaca ne može biti nikakva jugoslavenska država trajna. Konstantunjemo, da već ne govore više onako, s visoka, po svoju: Čim manji prijatelji budemo mi njima, tim će veći biti oni nama.

Iz bivšeg ruskog carstva.

Masaryk zove u pomoć čehoslovačkim četama. — U Samari vladaju još Čehoslovaci. — Ozbiljni nemiri i protunemački iskazi u Petrogradu. — Buduća ruska vlada i javno ubijanje očajnih boljševika. — Borbe u Rusiji. — O pobedama boljševika.

Svaki veliki prevrat skopčan je užasnim potresima u zemlji, svaka revolucija, mora biti iskupljena krvlju. I dok je ne samo Evropa nego i sav kulturni svet sa začudjenjem gledao s kakvim je mirom pred godinu i po svrgnula Rusija cara, čija je obitelj već stotine godina vladala, i čija je vlada bila batinom ucepljena u krv ruskoga mužika, danas se niko toj revoluciji ne čudi, postala je i ona kao i engleska i francuska revolucija samo lancem krvavih zapletaja, te se sva Rusija savija u teškim mukama, ne znajući sama, hoće li ono što je revolucija stvorila biti bolje il gore od onoga, što je bilo. — Sa zapada prodiru u zemlju Nemci s istoka Francuzi, Englezi, Amerikanci i Japan, dok u srcu Rusije, u Moskvi zubima i noktima brane svoju vlast. Sve su nekada žrtvovali svojoj uzvišenoj ideji, sav su svoj život boljševički vodje toj ideji posvetili, danas tu istu ideju žrtvuju za svoju vlast. U velikom gradu Rusije, u bivšoj carskoj prestolnici, provaljuju nemiri. Narod je ogorčen na boljševike, koje drži za saveznike Nemaca, te se njegovu mržnja prema ovim poslednjima očituje u javnim iskazima. Boljševici međutim svoje protivnike zatvaraju. Sve su tamnice natrane bivšim učenicima, koji zapravo ne znadu, jesu li više trpeli pod tiranskom vladom ruskoga cara ili pod crvenim terorom boljševika. Stalno nije nijedna perioda u vladi ruskih careva bila tako okrutna, kao što je perioda vlade pučkih omesara. Još pred svojim padom navestavaju boljševici,

ZIVNOSTENSKA BANKA
PODRUZNICA U TRSTU, Via Ponte Rosso 7. Vlastita palača.
Dionička glavnica: K 120,000.000 — **Pričuve: K 41,500.000** —
Obavlja sve bankovne, burzovne i mjenjačne poslove najkulantnije.
Brzozavi: Živnostenska - Trst. — CENTRALA U PRAGU UTEMELJENA 1868. — Telefoni br.: 2157, 1078, 1089.
PODRUŽNICE: Beč, Brno, Budjevojice, Friedek-Mistek, Karlsbad, Král, Hradeo, Iglava, Klatovy, Kolin, Krakow, Lwów, Melnik, Mor. Ostrava, Olomou, Pardubice, Plzeň, Pilsen, Preštevov, Reichenberg, Tábor.

1. Popis pučanstva. Prema popisu pučanstva od dne 31.-12. 1910. imala je općina Koprar — oim 461 inostranca — 11.849 stanovnika, kojima je općevni jezik:

slovenski	2278	20%
hrvatski	154	
ostali	3	

Prema popisu pučanstva općevni je jezik u mjestima:

Kopar	599
Cezari	329
Lazarci	329
Pobegi	910
Sv. Kancijan	141
Sv. Marko	38
Smedela	25
Sermio	101
ostali	7909

1. Cinjence:

2. Stanje škola: U ovoj su općini bile 31.-12. 1913. ove škole:

1. pokrajinske

a) talijanske muške:

u Miljama: . . . 5-razredna sa 7 učiteljskih sila i 444 djece;

ženske:

u Miljama: . . . 5-razredna sa 8 učiteljskih sila i 416 djece;

mješovite:

u Sv. Kolombanu: 2-razredna sa 3 učiteljske sile i 448 djece;

u Škofijama: . . . 1- " " 1 učiteljskom silom i 71 djetetom;

b) slovenske:

u Škofijama: . . . 3-razredna sa 5 učiteljskih sila i 347 djece.

2. zasebne škole

a) talijanska Legina:

u Božićima: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 123 djece;

b) slovenska Družbina:

u Sv. Barbari: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 82 djeteta.

II. Zaključci:

Od 11.029 domaćih stanovnika moralo bi biti 1764 djece dužne polaziti školu.

Broj stanovnika talijanskog općevnog jezika jest 8671; ovi bi morali imati 1387 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi moralo biti u ovoj općini 18 talijanskih pokrajinskih učitelja i toliko ih je doista i bilo.

Broj stanovništva hrvatskog i slovenskog općevnog jezika jest 2303; ovi bi morali imati 368 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi moralo biti u ovoj općini 5 pokrajinskih slovenskih učitelja, a toliko ih je doista i bilo.

5. Općina Koprar.

1. Cinjence:

2. Stanje škola: U ovoj su općini bile 31.-12. 1913. ove škole:

1. pokrajinske

a) talijanske muške:

u Miljama: . . . 5-razredna sa 7 učiteljskih sila i 444 djece;

ženske:

u Miljama: . . . 5-razredna sa 8 učiteljskih sila i 416 djece;

mješovite:

u Sv. Kolombanu: 2-razredna sa 3 učiteljske sile i 448 djece;

u Škofijama: . . . 1- " " 1 učiteljskom silom i 71 djetetom;

b) slovenske:

u Škofijama: . . . 3-razredna sa 5 učiteljskih sila i 347 djece.

2. zasebne škole

a) talijanska Legina:

u Božićima: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 123 djece;

b) slovenska Družbina:

u Sv. Barbari: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 82 djeteta.

II. Zaključci:

Od 11.029 domaćih stanovnika moralo bi biti 1764 djece dužne polaziti školu.

Broj stanovnika talijanskog općevnog jezika jest 8671; ovi bi morali imati 1387 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi moralo biti u ovoj općini 18 talijanskih pokrajinskih učitelja i toliko ih je doista i bilo.

Broj stanovništva hrvatskog i slovenskog općevnog jezika jest 2303; ovi bi morali imati 368 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi moralo biti u ovoj općini 5 pokrajinskih slovenskih učitelja, a toliko ih je doista i bilo.

3. Općina Dolina.

1. Cinjence:

1. Popis pučanstva. Prema popisu pučanstva od dne 31.-12. 1910. imala je općina Dolina — osim 52 inostranca — 5209 stanovnika, kojima je općevni jezik:

slovenski	5198
hrvatski	1
talijanski	1
njemački	4
ostali	5

Jedan je stanovnik talijanskog općevnog jezika nabrojen u Borštu. Ova općina ima isključivo slovenski općevni jezik. Broj stanovnika narastao je u 10 godištu 1900.—1910. od 4975 na 5209 ili za 234 ili 6%.

2. Stanje škola: U ovoj općini bile su 31.-12. 1913. ove škole:

1. pokrajinske

slovenske:

u Boljuncu: . . . 2-razredna sa 2 učiteljske sile i 113 djece;

u Borštu: . . . 2- " " " 103 djeteta;

u Dolini: . . . 4- " " " 5 učiteljskih sila " 298 djece;

u Ospu: . . . 2- " " " 2 učiteljske sile " 89 "

u Ricmanju: . . . 2- " " " 2 " " 106 "

II. Zaključci:

Od 5209 stanovnika moralo bi biti 833 djeteta dužno polaziti školu. Sva ova djetca, može se uzeti, imadu slovenski općevni jezik. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi moralo biti u ovoj općini 11 slovenskih učitelja, a bilo ih je 13.

1918.

1. Cinjence:

2. Stanje škola: U ovoj su općini bile 31.-12. 1913. ove škole:

1. pokrajinske

a) talijanske muške:

u Miljama: . . . 5-razredna sa 7 učiteljskih sila i 444 djece;

ženske:

u Miljama: . . . 5-razredna sa 8 učiteljskih sila i 416 djece;

mješovite:

u Sv. Kolombanu: 2-razredna sa 3 učiteljske sile i 448 djece;

u Škofijama: . . . 1- " " 1 učiteljskom silom i 71 djetetom;

b) slovenske:

u Škofijama: . . . 3-razredna sa 5 učiteljskih sila i 347 djece.

2. zasebne škole

a) talijanska Legina:

u Božićima: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 123 djece;

b) slovenska Družbina:

u Sv. Barbari: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 82 djeteta.

II. Zaključci:

Od 11.029 domaćih stanovnika moralo bi biti 1764 djece dužne polaziti školu.

Broj stanovnika talijanskog općevnog jezika jest 8671; ovi bi morali imati 1387 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi moralo biti u ovoj općini 18 talijanskih pokrajinskih učitelja i toliko ih je doista i bilo.

Broj stanovništva hrvatskog i slovenskog općevnog jezika jest 2303; ovi bi morali imati 368 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi moralo biti u ovoj općini 5 pokrajinskih slovenskih učitelja, a toliko ih je doista i bilo.

1. Cinjence:

2. Stanje škola: U ovoj su općini bile 31.-12. 1913. ove škole:

1. pokrajinske

a) talijanske muške:

u Miljama: . . . 5-razredna sa 7 učiteljskih sila i 444 djece;

ženske:

u Miljama: . . . 5-razredna sa 8 učiteljskih sila i 416 djece;

mješovite:

u Sv. Kolombanu: 2-razredna sa 3 učiteljske sile i 448 djece;

u Škofijama: . . . 1- " " 1 učiteljskom silom i 71 djetetom;

b) slovenske:

u Škofijama: . . . 3-razredna sa 5 učiteljskih sila i 347 djece.

2. zasebne škole

a) talijanska Legina:

u Božićima: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 123 djece;

b) slovenska Družbina:

u Sv. Barbari: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 82 djeteta.

II. Zaključci:

Od 11.029 domaćih stanovnika moralo bi biti 1764 djece dužne polaziti školu.

Broj stanovnika talijanskog općevnog jezika jest 8671; ovi bi morali imati 1387 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi moralo biti u ovoj općini 18 talijanskih pokrajinskih učitelja i toliko ih je doista i bilo.

Broj stanovništva hrvatskog i slovenskog općevnog jezika jest 2303; ovi bi morali imati 368 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi moralo biti u ovoj općini 5 pokrajinskih slovenskih učitelja, a toliko ih je doista i bilo.

Zeitungs-
a razno-
u Ru-
strani re-
stom na-
pis.
Vojnici
poslaše
e hiljade
hvaljuje:
mo teški
ine što
i domo-
to putal
na svest
a smemo
usklik-

nik Hertl;
; lečničko
lečnik dr.

a za hra-
nu Bavče-
em. Bron-
je iz istog

uoštvo
e tvrtka
anč
ilica.

to
ogući
voru,
visini.
ine.

ružjem
anka".
drama.
vijesti
elikan".
Krapotkin:
maških kla-
i se dobiti
ilica Franje
naju brzo

ispostava: GRADEŽ.

